

Obraćanje visokog predstavnika Paddy Ashdowna na konferenciji za medije o smjeni predsjednika Čovića

Sa velikim žaljenjem sam danas morao sazvati ovu konferenciju za medije kako bih objavio da sam donio odluku da nemam drugog izbora već da zahtijevam od dr Čovića da odstupi sa svoje funkcije člana Predsjedništva, što stupa na snagu odmah.

O ovoj odluci sam prije nekoliko trenutaka obavijestio dr Čovića na sastanku koji smo imali.

Ovo je vjerovatno bila najteža odluka koju sam morao donijeti. I to je odluka koju donosim sa velikim žaljenjem.

Ali sam veoma siguran da se radi o ispravnoj odluci.

Za trenutak ću objasniti zašto je bilo neophodno da donesem ovu odluku.

Ali dozvolite mi prije svega da objasnim koje stvari nisu bile među razlozima za donošenje ove odluke.

Ne tražim od dr Čovića da odstupi sa funkcije zbog toga što je bio loš predsjednik. Naprotiv. Smatram, da je, uzevši sve u obzir, bio dobar predsjednik.

Niti se radi o tome da se protivio procesu reformi na putu ka evropskim integracijama. Naprotiv. Pokazao je da je opredijeljen za reformu kako unutar HDZ-a tako i unutar organa vlasti – i, najmanje u jednom slučaju, u oblasti odbrane, dao je odlučan doprinos uspješnom ishodu ove reforme u BiH.

Niti ovo na bilo koji način, kako to neki tvrde, predstavlja

napad na sve Hrvate u BiH. Ovdje se ne radi o podrivanju bilo kojeg pojedinca ili konstitutivnog naroda – radi se o poštivanju vladavine zakona i najviših standarda u politici – i ničemu drugom.

Niti se u pitanje dovodi pretpostavka nevinosti kada je u pitanju dr Čović. Da li će dr Čović biti proglašen nevinim ili krivim u vezi sa vrlo ozbiljnim optužbama zbog kojih je protiv njega podignuta optužnica pred Sudom BiH, je stvar o kojoj će odlučiti sud, i niko drugi.

Dr Čović ima pravo na pretpostavku nevinosti poput svakog drugog običnog građanina.

Ali on nije obični građanin.

On se nalazi na jednoj od najviših izvršnih funkcija u zemlji i ovo zahtijeva poštivanje standarda koji su viši nego standardi za bilo kojeg običnog građanina.

Koliko god da je bio dobar u obavljanju svoje funkcije, ne može se dozvoliti da interesi jedne osobe budu iznad integriteta i ugleda institucija ove zemlje.

Ovo je princip koji u BiH važi već određen broj godina. Ovaj princip zahtijeva od bilo koga ko je optužen za krivična djela, a ko se nalazi na visokoj izvršnoj funkciji, da odstupi sa svog položaja kakao bi se branio kao privatni građanin, kako se ne bi naštetilo javnoj funkciji koju obavlja.

Ovo je princip koji se primjenjuje i koji je prihvaćen u nizu odluka donesenih u procesima provjere tokom nekoliko proteklih godina kada su pojedinci koji su se razmatrali za visoke izvršne funkcije precizno obavještavani da ukoliko se podigne optužnica protiv njih, od njih će se zahtijevati da odstupe sa funkcije.

To je princip koji je primjenjen i prihvaćen u slučaju Mile Gadžić, protiv koje je podignuta optužnica i koja je odstupila

sa svoje funkcije kao ministrica vanjske trgovine i ekonomskih odnosa u državnoj Vladi 12. avgusta 2003. god.

Bio je to princip primjenjen i prihvaćen u slučaju Mirka Šarovića, iako su navodi protiv njega bili drugačiji.

Bio je to princip primjenjen i prihvaćen u slučaju Milorada Dodika, kada je u decembru prošle godine iskazao interes da bude premijer Republike Srpske, i morao sam mu reći, budući je bio predmet optužnice, da to nije pozicija koja će biti otvorena za njega.

Ukratko, ovaj princip je bio primjenjivan i prihvaćen tokom niza godina na značajan broj pojedinaca iz svih političkih stranaka i svih nacionalnih pripadnosti.

Ne vidim razloga zašto bi dr Čović bio izuzetak od ovog pravila. Bilo bi neopravdano i nepravedno prema onima na koje je ovaj princip već primjenjen, kad bismo počeli da pravimo izuzetke u ovoj fazi razvoja BiH.

Sada želim iskoristiti ovu priliku da iznesem nekoliko općenitih napomena o značaju ovakve politike u BiH.

Dozvolite mi da pojasnim da su ovo napomene o ovoj politici općenito. Njihova namjera nije da na bilo koji način podriju ili dovedu u pitanje, pretpostavku o nevinosti na koju dr Čović, bezrezervno, ima pravo.

Prvo, zašto je ovaj princip podnošenja ostavki sa visokih izvršnih funkcija u slučaju potvrđenih optužnica tako važan za BiH?

Uostalom, kako su neki ukazali na to, to je princip koji se primjenjuje u nekim, ali ne u svim zapadnim demokratskim društvima.

Pa zašto se treba primjenjivati ovdje u BiH?

Odgovor na to je tako jednostavan.

Za razliku od mnogih zapadnih demokratskih društava koja imaju dugu istoriju, čvrsto utemeljenu stabilnost i uspostavljeno povjerenje njihovih građana, demokratija u Bosni i Hercegovini je još uvijek vrlo krhka, mir u BiH još uvijek nije u potpunosti osiguran a bh. institucije u početnoj fazi razvoja nakon strašnog rata okončanog jedva deceniju prije.

Istina je, kao što to svi znamo, da institucije BiH još uvijek moraju da zadobiju povjerenje svojih građana.

A jedan od razloga za to nepovjerenje, kao što svaki građanin zna, je opasno bliska veza između kriminala i političara, te visokog nivoa korupcije u bh. političkim strukturama i vladinim institucijama.

Ničim od ovog se ne želi reći da je bilo koji pojedinac kriv za optužbe podignute protiv njih.

Ovim se jedino želi potvrditi da, ukoliko BiH želi zadobiti povjerenje građana, bez kojega se ne može uspostaviti nikakva sigurna forma vlasti ili stabilnog mira, onda u biranju standarda zapadnih demokratskih zemalja koji bi bili primjereni BiH, treba izabrati samo one najviše.

Ovaj standard je standard koji se primjenjivao već nekoliko godina; a on je da, bez obzira na to što osobe koje se nalaze na najvišim izvršnim funkcijama imaju pravo na pretpostavku nevinosti, što je pravo svakog građanina, te osobe se ipak trebaju braniti u svojstvu privatnog građanina tako da ne nanose štetu integritetu funkcije koju vrše.

Ja vjerujem da ovakva politika ne samo da je ispravna, nego i da ima široku javnu podršku.

Postoji i drugi razlog zašto je pridržavanje ovog principa, bez obzira koliko on bio težak, tako važno za budućnost BiH.

Naredne godine, nakon izbora 2006. godine, pobjedničke političke stranke će morati razmisliti koga biraju na visoke

funkcije u vlasti. Možda će činjenica da je imunitet političara sada drastično ograničen i da smo se pridržavali principa ostavke u slučaju postojanja krivične optužnice privoljeti političke stranke da dva puta razmisle o predlaganju na visoke funkcije osoba sa upitnom prošlošću ili onih koji imaju tijesne veze sa svijetom kriminala.

Ako bude tako, onda će ovo biti najveći korak koji je ikada preduzet na čišćenju bh. politike i otvaranja puta za nove, mlađe i čišće ruke koje će preuzeti vlast u ovoj zemlji.

Ja sam ovim želio objasniti zašto je opći princip koji primjenjujem na dr Čovića danas tako važan za ovu zemlju i njenu budućnost.

A sada bih se posvetio konkretnom slučaju dr Čovića.

Po Ustavu BiH, Predsjedništvo ima isključivu nadležnost za vođenje vanjske politike, uključujući predstavljanje BiH na međunarodnim i europskim forumima, te traženje članstva u istim. Ovo je najozbiljnija i najteža odgovornost, jer je BiH ovisna o podršci međunarodne zajednice više nego većina zemalja u svijetu.

Ta podrška je krhka kao i vjera građana u institucije BiH. Ali bez nje, ekonomija ove zemlje i dobrobit njenih građana bi se urušili. A stabilnost mira mogla bi biti ugrožena.

Što se tiče vanjskih poslova, mjeseci ispred nas su od suštinskog značaja za BiH.

Ova zemlja je suočena sa odlukama od presudnog značaja koje će se donijeti vjerovatno u aprilu, i koje se odnose na njenu budućnost u NATO-u i Partnerstvu za mir.

A u maju će Evropska komisija odlučiti o tome da li BiH može nastaviti dalje na svom dugom putu koji vodi u puno članstvo u Evropskoj uniji.

I o tome da li će, a nadam se da će odgovor biti pozitivan,

uslijediti mjeseci temeljitih i teških međunarodnih pregovora sa Evropskom unijom i drugim zemljama, za što Predsjedništvo ima sveukupnu političku odgovornost.

Pored toga, ključni međunarodni partneri BiH u Upravnom odboru Vijeća za implementaciju mira savršeno jasno su se izjasnili u pogledu dr Čovića.

Oni su ga jednoglasno pozvali da odstupi sa funkcije. I jasno su stavili do znanja da ako to ne učini oni neće moći s njim ostvarivati nikakve kontakte sve dok bude pod optužnicom.

Situacija u kojoj postoji član Predsjedništva, dakle tijela koje je zaduženo za vanjsku politiku, sa kojim glavni međunarodni partneri neće da ostvaruju kontakte mogla bi nanijeti stvarnu i trajnu štetu trenutnoj i dugoročnoj budućnosti BiH.

Ali ova situacija bi, naravno, postala još teža kada dr Čović preuzme dužnost predsjedavajućeg Predsjedništva u junu ove godine.

U ovim okolnostima, ostajanje dr Čovića na dužnosti predstavlja prepreku kojoj se ne smije dozvoliti da stane na put budućnosti ove zemlje u ovako presudnom trenutku.

Ja sam se nadao da će dr Čović uvidjeti da bi njegovo ostajanje na funkciji u vremenu kada se brani pred sudom bilo protivno najboljim interesima funkcije koju vrši, naroda kojeg predstavlja i zemlje u cjelini. Nadao sam se da će posegnuti za visokim standardima političkog života time što će samovoljno dati ostavku, i na taj način sebi pripremiti put za častan povratak u politiku ukoliko u odgovarajuće vrijeme bude oslobođen optužbi.

Zbog toga mi je bilo stalo da mu se da dovoljno vremena da dostojanstveno razmotri svoju poziciju i da čuje snažan glas mnogih koji su mu govorili da treba da odstupi.

Međutim, on je izabrao drugačije.

Tako da ja sada moram razmotriti svoje odgovornosti u ovoj stvari.

Ja sam konkretno zadužen od strane Vijeća za provedbu mira da osiguram neometano funkcioniranje zajedničkih institucija BiH tako da ova zemlja može bez smetnji ići naprijed i jačati stabilnost. I upravo je ta potreba osiguranja neometanog funkcioniranja zajedničkih institucija bila razlog za donošenje bonskih ovlasti prethodnih godina.

U ovim okolnostima, ja nisam imao drugog izbora nego da donesem odluku koju sam donio danas, i zatražim da dr Čović odstupi sa svoje funkcije u Predsjedništvu.

Međutim, razlog za donošenje ovakve odluke odnosi se samo na štetu koju bi po mom uvjerenju ostanak dr Čovića na funkciji u Predsjedništvu nanio ovoj instituciji. Ne postoji ništa u trenutnoj situaciji u kojoj se nalazi dr Čović niti u njegovim prošlim aktivnostima što bi me navelo da vjerujem da bi njegove šire političke aktivnosti predstavljale bilo kakvu prijetnju stabilnosti ili razvoju BiH. Iz tog razloga, moja odluka se odnosi samo na poziciju dr Čovića u Predsjedništvu, a ne na njegove aktivnosti u HDZ-u. Kakve funkcije će on nastaviti da vrši ili koje nove funkcije će preuzeti unutar HDZ-a u narednoj izbornoj godini stvar je isključivo HDZ-a, i ne tiče se mene.

Isto tako, kako i kada će se popuniti upražnjeno mjesto koje je ostalo nakon dr Čovića u Predsjedništvu i ko će doći na tu poziciju, stvar je isključivo ustavnih i demokratskih procesa u BiH

Ja sam ovu odluku donio sa velikim žaljenjem ali s jasnim uvjerenjem da je ovo ispravna odluka za BiH i njenu budućnost.